

15.04.2025
19.30

Paweł Przytocki

Wtorek, 15 kwietnia, 19.30 | Tuesday, 15 April, 7:30 pm

Filharmonia Narodowa – Sala Koncertowa | Warsaw Philharmonic – Concert Hall
ul. Sienkiewicza 10

*Koncert pod Honorowym Patronatem Ambasadora Republiki Austrii,
Pana Andreasa Stadlera*
*Concert under the Honorary Patronage of the Ambassador of the Republic of Austria,
Mr Andreas Stadler*

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Uwertura *Leonora I* op. 138
Leonore Overture No. 1, Op. 138

Richard Strauss (1864–1949)

Vier letzte Lieder
(*Cztery ostatnie pieśni* | *Four Last Songs*)

1. *Frühling* (*Wiosna* | *Spring*)
sł. | words by Hermann Hesse
2. *September* (*Wrzesień* | *September*)
sł. | words by Hermann Hesse
3. *Beim Schlafengehen* (*Przed zaśnięciem* | *Going to Sleep*)
sł. | words by Hermann Hesse
4. *Im Abendrot* (*W zorzy wieczornej* | *At Gloaming*)
sł. | words by Joseph von Eichendorff

Przerwa | Intermission

Hector Berlioz (1803–1869)

Symfonia fantastyczna op. 14
Symphonie fantastique, Op. 14

1. *Marzenia. Namiętności* | *Reveries, Passions*
2. *Bal* | *A Ball*
3. *Scena wśród pól* | *Scene in the Country*
4. *Marsz na szafot* | *March to the Scaffold*
5. *Sen w noc sobatu* | *Dream of the Night of the Sabbath*

Iwona Sobotka – sopran | soprano

Orkiestra Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina
Arthur Rubinstein Philharmonic Orchestra

Paweł Przytock – dyrygent | conductor

 **Ambasada
Austrii**
Warszawa

elixir
RESTAURANT BY DOM WÓDKI

Paweł Przytocki

Od sezonu 2017/2018 jest dyrektorem artystycznym Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina. Współpracuje z większością orkiestr filharmonicznych w Polsce, a także z orkiestrami symfonicznymi i kameralnymi za granicą, m.in. z Budapest Concert Orchestra, Real Filharmonia de Galicia, Filharmonią im. Leoša Janáčka w Ostrawie, Filharmonią Słowacką w Bratysławie, Narodową Orkiestrą Symfoniczną Ukrainy w Kijowie, Filharmonią Narodową w Santiago, Buffalo Philharmonic Orchestra czy Staatsorchester Rheinische Philharmonie Koblenz. Artysta występował w prestiżowych salach koncertowych Europy, takich jak wiedeński Musikverein, berliński Konzerthaus, Palais des Beaux-Arts w Brukseli, Teatro Municipal w Santiago, Théâtre du Châtelet w Paryżu.

Artysta dokonał nagrań archiwalnych dla Polskiego Radia i Telewizji oraz nagrań płytowych dla wytwórni DUX, Aurophon i Point Classics. Rejestracja *I Symfonii* Rachmaninowa pod jego kierunkiem została wyróżniona przez amerykański magazyn muzyczny „La Folia” jako przykład rzadko spotykanej intensywności i zaangażowania w muzyce.

Paweł Przytocki ukończył studia w Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie dyrygentury prof. Jerzego Katlewicza. W latach 1986–1987 był stypendystą Bachakademie Stuttgart, uczestnicząc w kursach mistrzowskich prof. Helmutha Rillinga. Był dyrygentem i dyrektorem artystycznym Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku, dyrektorem naczelnym i artystycznym Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie.

Od 2007 roku Paweł Przytocki związany jest z Katedrą Dyrygentury Akademii Muzycznej w Krakowie, gdzie prowadzi klasę dyrygentury.

Paweł Przytocki has been the artistic director of the Artur Rubinstein Philharmonic of Łódź since the 2017/2018 season. He collaborates with the majority of philharmonic orchestras in Poland, as well as with symphony and chamber orchestras abroad: including the Budapest Concert Orchestra, Real Filharmonia de Galicia, the Leoš Janáček Philharmonic Orchestra in Ostrava, the Slovak Philharmonic in Bratislava, the National Symphony Orchestra of Ukraine in Kyiv, the National Philharmonic Orchestra in Santiago, the Buffalo Philharmonic Orchestra and the Staatsorchester Rheinische Philharmonie Koblenz. The artist has performed in many of Europe's prestigious music centres, such as Vienna (Musikverein), Berlin (Konzerthaus), Brussels (Palais des Beaux-Arts), Santiago (Teatro Municipal), Paris (Théâtre du Châtelet).

He has also made archival recordings for Polish Radio and Television, as well as CD recordings for DUX, Aurophon and Point Classics. The recording of Rachmaninoff's *Symphony No. 1* under his direction was singled out by the American music magazine *La Folia* as an example of rare intensity and commitment in music.

Przytocki graduated from the Academy of Music in Kraków in the conducting class of Professor Jerzy Katlewicz. From 1986 to 1987 he was a scholarship holder at the Bachakademie Stuttgart, attending masterclasses by Prof. Helmuth Rilling. He was conductor and also artistic director of the Baltic Philharmonic in Gdańsk, General and Artistic Director of the Karol Szymanowski Philharmonic in Kraków.

Since 2007, Paweł Przytocki has been associated with the Chair of Conducting at the Academy of Music in Kraków, where he teaches his conducting class.

Iwona Sobotka

zyskała międzynarodowe uznanie po zdobyciu Grand Prix i Pierwszej Nagrody w Międzynarodowym Konkursie Wokalnym Królowej Elżbiety w 2004 roku.

Sezon 2024/2025 artystki wypełniony jest niezwykłymi występami, w tym debiutami w rolach Giocondy w Teatro Bellini w Katanii, Abigaille w *Nabucco* na Festiwalu Muzycznym Gaultitana na Malcie, rolami tytułowymi w *Aidzie* i *Turandot* w Teatrze Wielkim w Poznaniu oraz Senty w *Latającym Holendrze* w National Performing Arts Center w Tajpej. Powróci również do ról takich jak Desdemona w *Otelli* w Teatro Coccia Novara i Leonora w *Trubadurze* dla NCPA w Pekinie. Na estradzie koncertowej wykonuje w tym sezonie *Requiem* Verdiego pod batutą Riccardo Mutiego z Orchestre National de France, *Mszę Głagolicką* Janáčka z Czech Philharmonic pod dyрекcją Sir Simona Rattle'a oraz *Symfonię Tysiąca* Mahlera z Filharmonią Krakowską. Powróci na Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena w Warszawie oraz na Festiwal Muzyczny Schleswig-Holstein, wykonując *Missa Solemnis* Beethovena.

Przyszłe produkcje obejmują rolę Amelii w *Simonie Boccanegra* z Riccardo Mutim w Tokio, *Aidę* w Operze w Hongkongu i w NCPA w Pekinie, Donnę Elvirę w *Don Giovannim* z Riccardo Mutim dla Fondazione Prada w Mediolanie, Leonorę w *Trubadurze* w Teatro Verdi w Genui, Marschallin w *Kawalerze srebrnej róży* w Operze Bałtyckiej, Iris w *Iris* Mascagniego w Teatro Regio w Turynie, Stefanę w *Syberii* w Teatro Municipale w Piacenzy.

Iwona Sobotka gained international recognition after winning the Grand Prix and First Prize at the Queen Elisabeth International Vocal Competition in 2004.

Ms. Sobotka's 2024/2025 season is filled with remarkable engagements, featuring exciting role débuts as Gioconda at Teatro Bellini in Catania, Abigaille in *Nabucco* at the Gaultitana Festival of Music in Malta, title roles in both *Aida* and *Turandot* at Teatr Wielki in Poznań, and Senta in *Der Fliegende Holländer* at the National Performing Arts Center in Taipei. She will also return to roles such as Desdemona in *Otello* at Teatro Coccia Novara and Leonora in *Il Trovatore* for NCPA in Beijing.

On the concert stage, this season sees Ms. Sobotka performing Verdi's *Requiem* under Riccardo Muti and the Orchestre National de France, Janáček's *Glagolitic Mass* with the Czech Philharmonic led by Sir Simon Rattle, and Mahler's *Symphony of a Thousand* with the Cracow Philharmonic. She will return to the Ludwig van Beethoven Easter Festival in Warsaw, and to the Schleswig-Holstein Musik Festival performing Beethoven's *Missa Solemnis*.

Future productions include Amelia in *Simon Boccanegra* with Riccardo Muti in Tokyo, another *Aida* at Opera Hong Kong, and in her return to the NCPA in Beijing, Donna Elvira in *Don Giovanni* with Riccardo Muti for Fondazione Prada in Milan, Leonora in *Il Trovatore* at Teatro Verdi in Genova, Marschallin in *Der Rosenkavalier* at the Baltic Opera, Iris in Mascagni's *Iris* at Teatro Regio in Torino, Stephana in *Siberia* at Teatro Municipale in Piacenza.

iwonasobotka.com

Arthur Rubinstein Philharmonic Orchestra is the second, after the Warsaw Philharmonic Orchestra, permanent symphony orchestra in Poland. The origin of the Łódź Philharmonic is considered to be the inaugural concert of the Łódź Symphony Orchestra, which took place on 17 February 1915. In the 2024/2025 artistic season, the ensemble is celebrating its 110th anniversary.

The orchestra is distinguished by its high and equal performance level and versatility: it performs pieces of various styles and eras, including those going beyond so-called classical music (jazz, folk). Its reputation is confirmed by the opinions of conductors (including Hermann Abendroth, Grzegorz Fitelberg, Jan Krenz, Łukasz Borowicz, Jerzy Maksymiuk, Krzysztof Penderecki) and soloists (including Artur Rubinstein, Mstislav Rostropowich, Krystian Zimerman, Lang Lang, Elżbieta Chojnacka, Aleksandra Kurzak).

The Łódź Philharmonic Orchestra performed many Polish premieres of well-known works, e.g. works by Tadeusz Paciorkiewicz, Tomasz Kiesewetter, Krzysztof Penderecki. Music for the orchestra was written by: Krzysztof Meyer, Paweł Mykietyn, Artur Zagajewski, Zygmunt Krauze.

The ensemble has recorded for Polish and foreign record companies, including the Fryderyk 2020 award-winning album *Emil Młynarski – Violin Concertos* (with the participation of Piotr Pławner, under the direction of Paweł Przytocki), *Wieniawski/Noskowski. Polish Romantic Works* with Wojciech Niedziółka (2024) and *Royal Symphonic Jazz Suite* with music by Sławomir Jaskułke (2025).

The ensemble has toured extensively abroad, performing in such prestigious concert halls as the Tonhalle in Zurich, the Salle de Musique in La Chaux-de-Fonds, the Queen Elisabeth Hall in Antwerp, the Golden Hall of the Musikverein in Vienna. In 2015, the orchestra was awarded the Gold Gloria Artis Medal for Merit to Culture. Since the 2017/2018 artistic season, the orchestra has been working under the direction of Paweł Przytocki, who is the artistic director of the Łódź Philharmonic.

filharmonia.lodz.pl

Orkiestra Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina

to druga, po zespole Filharmonii Narodowej, najstarsza polska orkiestra symfoniczna. Za jej symboliczny początek uznaje się pierwszy koncert Łódzkiej Orkiestry Symfonicznej, który odbył się 17 lutego 1915 roku. W bieżącym sezonie zespół świętuje jubileusz 110-lecia.

Orkiestra wyróżnia się wysokim i wyrównanym poziomem wykonawczym oraz wszechstronnością: wykonuje utwory różnych stylów i epok, także wykraczające poza muzykę tzw. poważną (jazz, folk). Jej renomę potwierdzają opinie dyrygentów (byli to m.in. Hermann Abendroth, Grzegorz Fitelberg, Jan Krenz, Łukasz Borowicz, Jerzy Maksymiuk, Krzysztof Penderecki) i solistów (m.in. Artur Rubinstein, Mścisław Rostropowicz, Krystian Zimerman, Lang Lang, Elżbieta Chojnacka, Aleksandra Kurzak). Łódzcy filharmonicy dokonali wielu prawykonań polskich i światowych, m.in. utwory Tadeusza Paciorkiewicza, Tomasza Kiesewettera, Krzysztofa Pendereckiego. Dla orkiestry komponowali m.in. Krzysztof Meyer, Paweł Mykietyn, Artur Zagajewski i Zygmunt Krauze.

Zespół ma w dorobku nagrania dla polskich i zagranicznych firm fonograficznych, w tym nagrodzoną Fryderykiem 2020 płytę *Emil Młynarski – Violin Concertos* (nagraną z Piotrem Pławnerem pod kierunkiem Pawła Przytockiego), album *Wieniawski/Noskowski. Polish Romantic Works* z udziałem Wojciecha Niedziółki (2024) i *Royal Symphonic Jazz Suite* z utworem Sławomira Jaskułke (2025).

Zespół odbył wiele zagranicznych tournée, występując m.in. w Tonhalle w Zurychu, Salle de Musique w La Chaux-de-Fonds, Sali Królowej Elżbiety w Antwerpii, Złotej Sali Musikverein w Wiedniu. W 2015 roku Orkiestra została odznaczona Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Od sezonu artystycznego 2017/2018 pracuje pod kierunkiem Pawła Przytockiego, który jest dyrektorem artystycznym Filharmonii Łódzkiej.

filharmonia.lodz.pl

Ludwig van Beethoven

Uwertura *Leonora I* op. 138

Spółród co najmniej dziesięciu projektów operowych Beethovena tylko jeden doczekał się pełnej realizacji: *Fidelio*, pierwotnie znany jako *Leonora lub tryumf miłości małżeńskiej*. Opera jest zatem jedna, lecz za to w trzech wersjach (1805, 1806, 1814), do których z kolei powstały aż cztery uwertury. Chronologia ich powstawania okazała się problemem – i nawet dziś rozmaite opracowania podają sprzeczne informacje. Bałagan pojawił się z chwilą odnalezienia niedługo po śmierci Beethovena uwertury, której partyturę wiedeński wydawca Tobias Haslinger wydał jako opus 138 kompozytora i opatrzył tytułem *Uwertura do opery Leonora*, podając zarazem datę jej powstania: 1805. Uznano więc, iż była to pierwotna uwertura do opery – uwertura, która jakoby „nie zadowolili” kompozytora i jego arystokratycznych przyjaciół, stąd po wstępnym przesłuchaniu, jeszcze przed premierą, Beethoven zdecydował się na skomponowanie nowej, bardziej „godnej” swojej opery. Całą tę historię zawdzięczamy – a jakże! – Antonowi Schindlerowi, sekretarzowi Beethovena, który życiorys kompozytora gdzie tylko mógł, tam ubarwiał podobnymi dykteryjkami. Uwierzono mu – i dlatego też, niejako „przy okazji”, tzw. *Leonorę I* uznano za utwór słabszy, mniej interesujący i jakby „niedorobiony”. Dopiero nowsze badania wykazały, że jest to późniejsza, chronologicznie trzecia wersja uwertury, skomponowana w 1806 roku z myślą o planowanym wystawieniu opery w Pradze w roku następnym (lub 1808), do czego jednak nie doszło. Być może to właśnie z myślą o praskiej publiczności, dla której już Mozart miał szczególne względy, Beethoven znacznie „odciążył” uwerturę: oddramatyzował, „odfabularyzował” – i skrócił o jedną trzecią. Przyjął formę sonatową, z wolnym, dramatycznym wstępem, oscylującym pomiędzy *dur* i *moll*, który następnie „rozpędza się”, dążąc do energetycznego, dwutematowego *Allegro co brio* (nb., przypomina się tu podobny efekt z *IV Symfonii B-dur*, powstałej w tym samym właśnie czasie). Oba tematy allegra zresztą zmienił, zaś w miejsce przetworzenia wprowadził spokojniejsze, śpiewne ogniwo *Adagio ma non troppo*, którego temat pochodzi z arii Florestana *In des Lebens Frühlingstagen* z II aktu opery. Zrezygnował natomiast z „naturalistycznego” efektu sygnałowej trąbki „za sceną”, która przejęta z finału opery, była niejako emblematem obu wersji poprzednich. Repryza prowadzi zaś do efektownej stretty, której nie powstydziliby się chyba nawet sam Rossini! Porzućmy więc nieuzasadnione uprzedzenia: *Leonora I* to naprawdę świetna uwertura! A że „inna”, niż *Leonora II* czy *III* – to już odrębny problem. Zauważmy

tylko, że uwertura czwarta, *Fidelio*, przygotowana na wiedeńską premierę trzeciej wersji opery, w 1814 roku, będzie przecież jeszcze bardziej „inna” – i jeszcze krótsza.

Stanisław Kosz

Richard Strauss

Vier letzte Lieder (Cztery ostatnie pieśni)

Oczekiwane i akceptowane pożegnanie z doczesnością, otwarcie się na wymiar metafizyczny, ekstatyczny i nieustanny zachwyt nad światem – to przesłania ukończonych w 1948 roku *Czterech ostatnich pieśni*. Napisane zostały przez wiekowego Straussa w jednym z najtrudniejszych momentów, gdy u schyłku życia przebywał na przymusowej emigracji w Szwajcarii. Zestawiono je razem w kolejności zgodnej z życzeniem kompozytora i prawykonano 22 maja 1950 roku w Londynie, kilka miesięcy po jego śmierci. Mimo, że nie były pomyślane jako cykl razem tworzą całość organicznie zespoloną poprzez treść ideową i charakterystyczne cechy późnego stylu. Trzy pierwsze umuzyczniają poezje Hermanna Hessego, ostatnia – wiersz Josepha von Eichendorffa. Wszystkie rozpoczyna czysto orkiestrowy wstęp, wyznaczający podstawowy ton pieśni; wszystkie zamyka dopowiadająco-nastrojowe zakończenie. Arabeskowe wokalizy głosu solowego wtopione w orkiestrę często zatracają znaczenie pojedynczego słowa, przenosząc jego ekspresję w medium czysto dźwiękowe. Pieśń pierwsza – *Frühling* (*Wiosna*) – to marzenie o pełnej zapachu i ptasich treli wiosnie, przenikającej ciało swą błogą obecnością; druga – *September* (*Wrzesień*) – kreśli obraz żegnającego lato jesiennego ogrodu, zamykającego swe „znużone oczy” w tęsknocie do spokoju. *Beim Schlafengehen* (*Przed zaśnięciem*) wyraża pragnienie spoczynku po męczącym dniu. W muzyce natchniona melodia skrzypiec solo stopniowo pnąca się w górę przejęta zostaje przez głos, dopowiadający ostatnią strofę wiersza: „dusza nieujarzmiona unosząca się na wolnych skrzydłach ulecieć chce, aby w czarodziejskim kręgu nocy po tysiącokroć żyć”. Pieśń finałowa – *Im Abendrot* (*W zorzy wieczornej*) – to pograżanie się w spokojny sen – spoczynek przy wtórze śpiewu skowronków. Głos solowy zamiera wraz z ostatnim wersem – pytaniem: „Jakżeśmy drogą zmęczeni – czyżby to była już śmierć?”. Słowa końcowe kontrapunktuje waltornia autocytatem z poematu symfonicznego *Śmierć i wyzwolenie*. Pieśń kończą śpiewy skowronków. Pod koniec życia Strauss powiedział: „Umieranie będzie dokładnie takie, jakie skomponowałem w *Śmierci i wyzwoleniu*”.

Ewa Siemdaj

Hector Berlioz

Symfonia fantastyczna op. 14 (*Epizod z życia artysty*)

Powstała: 1830; prawykonanie: grudzień 1830, Paryż;
wydanie: Paryż 1845; dedykacja: Mikołaj I Romanow,
cesarz Rosji.

Dzieło to, napisane w 1830 roku pod wpływem gwałtownego uczucia, pozostaje do dziś najżywszym dowodem wielkiego talentu swego twórcy. Berlioz dowiódł w nim swych artystycznych kompetencji, w które powątpiewano podczas jego studiów w paryskim konserwatorium. Ale wśród profesorów tej uczelni był także Jean-François Le Sueur, który w młodości musiał opuścić posadę dyrygenta katedry Notre-Dame w Paryżu po tym, jak jął aranżować uroczyste msze na kształt wielkiego spektaklu dramatycznego. Nie cofał się też nigdy przed eksperymentami w zakresie instrumentacji, gdy wymagały tego względy dramaturgiczne – w swej operze *Ossian* wprowadził aż 12 harf. Z Le Sueurem utrzymywał Berlioz stosunki jak najlepsze, sam później zresztą ocenił swych kolegów po fachu według ich zdolności do realizacji najśmielszych pomysłów. Takim pomysłem było uczynienie z symfonii dramatu instrumentalnego w pięciu aktach, którym odpowiadają poszczególne ogniwa dzieła. Dla Berlioza najważniejsze było oddanie dramaturgicznej prawdy stworzonego przezeń wątku treściowego, ponieważ wątek ów – zawiedziona miłość – dotyczył go jak najściślej. Z punktu widzenia dzieł gatunku istotne są zaś środki, jakimi się w tym celu posłużył: konsekwentne przeprowadzenie motywu przewodniego stanowiącego *idée fixe* – obraz ukochanej, dyscyplina kontrapunktyczna i oszłamiająca, niesłychana wprost instrumentacja łamiąca wszelkie dotychczasowe kanony i wyznaczająca nowe standardy brzmienia. Nigdy jednak nie stanowi ona dekoracji – jest integralną częścią najgłębszej struktury dzieła. *Symfonia fantastyczna* jest dziełem bardzo znanym. Jej program, opublikowany przez kompozytora w paryskiej prasie, był od tego czasu setki razy przedrukowywany w przewodnikach koncertowych. Tu zwróćmy uwagę tylko na parę aspektów kompozycji.

• Część I (*Largo – Allegro agitato e appassionato assai*) jest szeroko rozplanowanym allegrem sonatowym, w którym „motyw ukochanej” pełni rolę drugiego tematu. Natomiast temat pierwszy, ze swą wznoszącą się w szybkim ruchu figurą wstępną, podtrzymuje atmosferę nieustannej ekscytacji. Każdy jego pokaz w przetworzeniu podąża w kierunku kolejnej wersji *idée fixe* – w ten sposób dyspozycja formy muzycznej posłużyła konstrukcji dramatu, dopowiadanej przez liczne epizody „komentujące” stan ducha artysty, owe ogarniające go „fale namiętności”.

• Część II (*Valse. Allegro non troppo*) pełni rolę intermezza, w którym „motyw ukochanej” pojawia się jako statyczny, wyidealizowany obraz na tle tanecznej sceny o wielkiej urodzie melodycznej i brzmieniowej.

• W części III (*Adagio*) obraz ten jest już tylko wspomnieniem, a scenerię tworzy wieczorny pejzaż, w który wplatają się odległe pieśni pasterskie. Jest to więc plan złożony, którego dominantę stanowi osoba artysty postawionego wobec uczuć niepokoju i samotności.

• Część IV (*Allegretto non troppo*) jest wizją miejsca straceń. W muzyce brak wyjaśnienia, w jaki sposób artysta stał się skazańcem. Zawiera je program: jest to wizja senna – po zażyciu opium i rzekomym zabójstwie ukochanej. W rezultacie scena ta stała się wspaniałym sarkastycznym scherzem, jest w niej bowiem pewien dystans wobec urojenia.

• Podobnie w złożonym z czterech epizodów *Finale*, w którym ukochana jawi się artyście jako przewodniczka sabatu czarownic. Jej motyw jest gruntownie odmieniony, wręcz skarykaturowany. Czysta fantastyka obrazowania znajduje tu przeciwwagę w rzeczowej polifonii pozwalającej zbudować wielowarstwowy plan, w którym łączą się wszystkie wątki dramatu.

Maciej Negrey

Noty biograficzne wykonawców na podstawie
dostarczonych materiałów.

Fotograficy: Dariusz Kulesza, Łukasz Rajchert, Archiwum
Stowarzyszenia im. LvB.

© 2025, Stowarzyszenie im. Ludwika van Beethovena

